

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 245 – november 2023

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

- AOW-leeftijd stijgt niet in 2029 1

Vraag van de maand

- Verhogen KEW na eerdere verlaging 2

Wetgeving en beleid

- Bedrag ineens uitgesteld tot 2025 3
- Voortgang Belastingplan 2024 3

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

- Overzicht 4
- Omzetting pre-BH lijfrente en toepassing overgangsrecht overbruggingslijfrente en tijdelijke oudedagslijfrente vanaf 65 jaar 5

Jurisprudentie

- Kerstarrest leidt niet tot rechtsherstel voor de belastingjaren 2013-2016 6
- Ondanks Hillen-afrek toch belasting verschuldigd 6
- Rente op familielening onzakelijk hoog 7
- Onderscheid afkoop ingegane en niet-ingegane lijfrenten in verdrag Nederland-België 8
- Pensioenuitkering over meerdere jaren belast in jaar van uitkeren 9

Fiscaal Juridische Signalen

AOW-leeftijd stijgt niet in 2029

De AOW-leeftijd en bijbehorende aanvangsleeftijd stijgen in 2029 niet en blijven 67 jaar en drie maanden respectievelijk 17 jaar en drie maanden.

[Brief van de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en pensioenen aan de Tweede Kamer van 10 november 2023, referentie 2023-0000553102](#)

Demissionair minister Schouten informeert de Tweede Kamer in haar brief van 10 november 2023 over de AOW-leeftijd 2029. Deze blijft ten opzichte van de AOW-leeftijd 2028 ongewijzigd op 67 jaar en drie maanden. De pensioenrichtleeftijd blijft ook in 2025 op 68 jaar staan.

Belang voor de praktijk

Bij een stijging van de levensverwachting van een 65-jarige, stijgt ook de AOW-leeftijd. Dit gaat in stappen van drie maanden en wordt telkens vijf jaar van tevoren aangekondigd. De nieuwste prognoses van het CBS brengen mee dat de AOW-leeftijd in 2029 67 jaar en drie maanden is en dus niet doorstijgt ten opzichte van 2028.

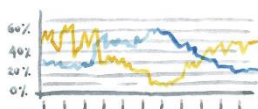
Het CBS nam tot vorig jaar aan dat COVID-19 op de lange termijn geen blijvend effect op de levensverwachting zou hebben. In de recente prognose ziet het CBS een zichtbaar herstel, maar dit gaat langzamer dan verwacht. Een volledig herstel naar de trend van vóór de coronapandemie veronderstelt het CBS niet. Op basis van deze recente lijn der verwachtingen zou de AOW-leeftijd voor 2028 vorig jaar niet zijn verhoogd, maar 67 jaar zijn gebleven. Op grond van de huidige wettekst kan een eenmaal vastgestelde AOW-leeftijd echter niet meer gewijzigd worden.

Nu de AOW-leeftijd in 2029 niet stijgt, blijven ook de vroegste en de uiterste leeftijd waarop pensioen moet ingaan ([art. 18a lid 4 Wet LB 1964](#)) ongewijzigd ten opzichte van 2028. Evenmin wijzigt in 2029 de uiterste lijfrente-ingangsdatum ([art. 3.125 lid 1 Wet IB 2001](#)) ten opzichte van 2028. De pensioenrichtleeftijd (voor tweedepijlerpensioenen) blijft ook in 2025 op 68 jaar staan. In de [Wet toekomst pensioenen](#) vindt opbouw plaats aan de hand van een leeftijdsonafhankelijke premie. De pensioenrichtleeftijd speelt in dat nieuwe kader geen rol. Wel blijft de pensioenrichtleeftijd een rol spelen voor het overgangsrecht voor bestaande pensioenregelingen.

Vraag van de maand

Verhogen KEW na een eerdere verlaging

Vraag

Ik kocht in 2003 samen met mijn echtgenote een nieuwe woning en ben hiervoor een aflosvrije hypothecaire geldlening (spaarhypotheek) aangegaan met daaraan gekoppeld een Kapitaalverzekering Eigen Woning (KEW). Het gegarandeerde kapitaal op mijn KEW bedroeg op 31 december 2012 € 225.000. Omdat ik ook een deel van de aflossing wilde financieren met eigen geld heb ik in 2018 besloten het verzekerd kapitaal te verlagen naar € 175.000. Ik heb daar nu spijt van en daarom wil ik mijn verzekerd kapitaal weer verhogen naar € 225.000. Geeft dit fiscale problemen?

Antwoord

Sinds 1 januari 2013 is het niet meer mogelijk om een nieuwe KEW te sluiten. Wel geldt overgangsrecht. Voor belastingplichtigen die op 31 december 2012 al een KEW hadden, blijven de oude regels gelden. Om dit overgangsrecht te behouden, mogen de rechten uit de verzekering niet worden verbeterd. De oude regels blijven volgens [art. 10bis.2 eerste lid Wet IB 2001](#) alleen van toepassing als:

- het gegarandeerde kapitaal, zoals dat op 31 december 2012 gold, nadien niet meer is verhoogd en/of de looptijd niet meer is verlengd;
- bij niet gegarandeerde kapitalen: de premie, zoals die op 31 december 2012 gold, nadien niet is verhoogd en/of de looptijd niet meer is verlengd.

Verlies van het overgangsrecht betekent dat de KEW fictief tot uitkering komt in de zin van [art. 10bis.4 derde lid Wet IB 2001](#). Dit betekent dat er op dat moment zal moeten worden afgerekend over het rentebestanddeel in de verzekering ondanks dat er feitelijk geen uitbetaling van de afkoopwaarde plaatsvindt. Vervolgens zal de KEW-clausule van de verzekering moeten worden verwijderd en wordt de verzekering per 1 januari van het eerstvolgende jaar meegeteld als box 3 vermogen.

Je hebt het verzekerd kapitaal op jouw verzekering na 1 januari 2013 verhoogd, nadat het eerder is verlaagd. De vraag is of daarmee ook het overgangsrecht verloren is gegaan. De Kennisgroep verzekeringsproducten en assurantiebelasting heeft naar aanleiding van een hierover gestelde vraag op 27 oktober dit jaar bevestigd ([KG:070:2023:19](#)) dat het overgangsrecht niet per definitie verloren gaat nadat het gegarandeerde kapitaal op een KEW wordt verhoogd na een eerdere verlaging. In het geval deze laatste verhoging niet leidt tot een hoger gegarandeerd kapitaal dan was overeengekomen op 31 december 2012, zal dit niet leiden tot verlies van het overgangsrecht.

Verhoging op basis van een optierecht

Een andere manier waarop verhoging van het gegarandeerd kapitaal op een KEW na 1 januari 2013 niet zal leiden tot verlies van het overgangsrecht, is een verhoging van het gegarandeerde kapitaal op basis van een 'normale en gebruikelijke optieclausule' die al op 31 december 2012 op de polis was opgenomen.

Deze systematiek geldt ook voor eerdere overgangsregimes voor kapitaalverzekeringen, zoals bij Pre- en Brede Herwaarderingskapitaalverzekeringen. Onder 'normaal en gebruikelijk' wordt in dit verband bedoeld dat het op basis van een optieclausule voor de verzekeringnemer of rekeninghouder mogelijk is om eenzijdig de premie of inleg te verhogen, zonder dat de verzekeraar of andere aanbieder nadere voorwaarden -zoals medische waarborgen- kan stellen.

Vindt de KEW-verhoging van het gegarandeerde kapitaal plaats op grond van een op 31 december 2012 op de polis opgenomen optieclausule, dan zal dit niet leiden tot verlies van het overgangsrecht, ook al wordt het gegarandeerde kapitaal op die manier hoger dan het kapitaal dat op 31 december 2012 was overeengekomen. Uiteraard moet daarbij wel worden voldaan aan de andere relevante fiscale begrenzings, zoals de bandbreedte en de maximale looptijd van 30 jaar.

Wetgeving en Beleid

Bedrag ineens uitgesteld tot 2025

De voorgenomen datum van 1 juli 2024 waarop de voorgestelde wet herziening bedrag ineens in werking zou moeten gaan blijkt niet haalbaar. Het keuzerecht bedrag ineens zal niet eerder dan 1 januari 2025 in werking kunnen treden.

[Verzamelbrief pensioenonderwerpen najaar 2023 aan de Tweede Kamer van 9 november 2023, referentie 2023-00005386482023](#)

Demissionair minister Schouten informeert de Tweede Kamer in haar brief van 9 november 2023 onder meer over de inwerkingtreding van het keuzerecht bedrag ineens. Op 5 juli schreef de minister aan de kamer dat de uiteindelijke invoering van het keuzerecht bedrag ineens afhankelijk zal zijn van de voortgang van het parlementaire proces. Gezien de agenda in de Tweede Kamer zal het wetsvoorstel begin 2024 worden behandeld. De minister concludeert dat de voorgenomen datum van 1 juli 2024 niet haalbaar is om pensioenuitvoerders voldoende tijd te kunnen geven deelnemers te informeren en voor deelnemers om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Het keuzerecht zal daarom niet eerder dan 1 januari 2025 in werking kunnen treden, welke datum uiteraard afhankelijk is van de voortgang van de behandeling van het wetsvoorstel in het parlement. Vol verwachting klopt het hart.

Voortgang Belastingpakket 2024

Op 26 oktober 2023 heeft de Tweede Kamer het Belastingplan 2024 met een groot aantal amendementen aangenomen. In een brief aan de Eerste Kamer gaat staatssecretaris Van Rij in op de gevolgen van een aantal specifieke amendementen.

[Kamerbrief van staatssecretaris Van Rij 8 november 2023, nr. 2023-0000252895](#)

De door de Tweede Kamer aangenomen amendementen betreffen onder andere:

- versoering van de 30%-regeling
- aanpassing van de bedrijfsopvolgingsregeling in de erf- en schenkbelasting
- verlaging bedrag excessief lenen van eigen BV van € 700.000 naar € 500.000
- introductie regeling voor fiscaal bovenmatige pensioenen in regelingen waarbij de opbouw niet of niet volledig is gekoppeld aan een franchise
- het recht op dossierinzage door belastingplichtigen

In de [Kamerbrief](#) van 8 november 2023 gaat Van Rij in op de gevolgen van een aantal specifieke amendementen. In een [bijlage](#) worden op grond van een analyse door de Belastingdienst de uitvoeringsgevolgen per aangenomen amendement toegelicht.

De plenaire behandeling in de Eerste Kamer van de wetsvoorstellen die onderdeel uitmaken van het Pakket Belastingplan 2024 is gepland op 11 en 12 december 2023 en de stemmingen op 19 december 2023.

Belang voor de praktijk

Op 1 januari 2023 is de 'Wet excessief lenen bij eigen vennootschap' ingegaan. Doel van de wet is het ontmoedigen van excessief lenen bij de eigen bv. Daarvoor wordt gekeken naar de schulden die een dga en de aan de dga verbonden personen op de peildatum 31 december hebben bij een eigen bv. Het grensbedrag was bij invoering van de wet € 700.000 maar wordt verlaagd naar € 500.000. Als het bedrag van de lening(en) boven het grensbedrag uitkomt is er sprake van excessief lenen en is de dga inkomstenbelasting in box 2 verschuldigd over het excessieve leningdeel. Oversluiten van het excessieve leningdeel kan dan mogelijk uitkomst bieden om de box 2 heffing als gevolg van de verlaging van het grensbedrag te voorkomen.

Een eigenwoningschuld aangegaan bij de eigen bv telt niet mee als er een hypotheek is gevestigd ten behoeve van de bv. Dga's die voor een eigenwoningschuld bij de eigen bv geen hypotheekrecht hebben gevestigd kunnen geconfronteerd worden met belastingheffing in box 2. Voor op 31 december 2022 bestaande lening per zonder hypotheekrecht geldt overgangsrecht ([art. 10a.23 Wet IB 2001](#)).

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

In deze rubriek maken wij melding van een aantal standpunten dat de Belastingdienst recent heeft gepubliceerd. Onze focus ligt daarbij vooral op de onderwerpen eigen woning, bank- en verzekeringsproducten en pensioen.

datum	kennisgroep	omschrijving	link	trefwoord(en)
27-10-2023	VP en Ass.bel.	Verhogen gegarandeerd kapitaal KEW na verlaging	KG:070:2023:19	KEW Verhoging kapitaal Gegarandeerd kapitaal
3-11-2023	VP en Ass.bel.	Aangepast standpunt Verhogen gegarandeerd kapitaal KEW na verlaging	KG:070:2023:19	KEW Verhoging kapitaal Gegarandeerd kapitaal
7-11-2023	VP en Ass.bel.	Omzetting pré-BH lijfrente en toepassing overgangsrecht	KG:070:2023:20	Pré-BH lijfrente Omzetting lijfrente Overgangsrecht
14-11-2023	IB-niet winst	Fiscaal partnerschap drie meerderjarigen	KG:202:2023:36	Fiscaal partnerschap Meerdere belastingplichtigen
16-11-2023	CAP	Overzicht U–rendementen en markttrenten	link naar document	U-rendement Markttrente
14-11-2023	IB-niet winst	Fiscaal partnerschap drie meerderjarigen	KG:202:2023:36	Fiscaal partnerschap Meerdere belastingplichtigen
24-11-2023	Onroerende zaken	Moment realisatie EWR bij tijdelijke verhuur te koop staande woning	KG:051:2023:12	Eigenwoningreserve Tijdelijke verhuur
24-11-2023	Onroerende zaken	Waardering woning bij vervreemding door verhuur	KG:051:2023:13	Waardering woning Vervreemding Verhuur

datum	kenniscgroep	omschrijving	link	trefwoord(en)
24-11-2023	Onroerende zaken	Belasting box 3 recreatiewoning op gehuurde grond	KG:051:2023:14	Recreatiewoning Waardering Box 3
24-11-2023	Onroerende zaken	Belasting box 3 lidmaatschapsrecht coöperatie met recreatiewoningen	KG:051:2023:15	Recreatiewoning Coöperatie Waardering Box 3
24-11-2023	Onroerende zaken	Gevolgen mantelzorgwoning voor EWR en box 3	KG:051:2023:16	Mantelzorgwoning Waardering Box 3

Omzetting Pre-BH lijfrente en toepassing overgangsrecht overbruggingslijfrente en tijdelijke lijfrente vanaf 65 jaar

De Belastingdienst heeft op 7 november 2023 een standpunt gepubliceerd over de toepassing van het overgangsrecht van [art. 10a.1](#) en [art. 10a.12 Wet IB 2001](#) in het geval een Pre-Brede Herwaarderingslijfrente wordt gestort op een lijfrenterekening.

[KG:070:2023:20 Omzetting Pre-BHW lijfrente en toepassing overgangsrecht artikel 10a.1 en artikel 10a.12 Wet IB 2001 \(belastingdienst.nl\)](#)

Wordt een aanspraak op een Pre-Brede Herwaarderingslijfrente (Pre-BHW lijfrente) gestort op een lijfrenterekening in de zin van [art. 3.126a Wet IB 2001](#)? Dan wordt de lijfrenterekening beschouwd als voortzetting van de Pre-BHW lijfrente en gaat het oude regime als gevolg daarvan verloren.

De belastingplichtige kan in dat geval niet bij de bank terecht voor een overbruggingslijfrente. Overbruggingslijfrenten hebben immers nooit onderdeel uitgemaakt van het regime van de lijfrenterekening. Het is echter wel mogelijk om de lijfrenterekening op enig tijdstip weer om te zetten in een lijfrenteverzekeringsom zo een overbruggingslijfrente te laten ingaan. Zie ook [vraag D.4 van de Vragen & Antwoorden over lijfrenten](#). Als na 2005 premie of inleg is betaald, is de waarde in het economisch verkeer (WEV) van de Pre-BHW lijfrente per 31 december 2005 relevant.

De belastingplichtige kan de aanspraak bij de bank wel gebruiken voor een tijdelijke oudedagslijfrente die ingaat in het jaar waarin de belastingplichtige 65 jaar wordt. Zie [vraag B.4 van de Vragen & Antwoorden over lijfrenten](#). Is na 2013 nog premie of inleg betaald? Dan mag voor maximaal de WEV per 31 december 2013 een tijdelijke oudedagslijfrente worden aangekocht die op zijn vroegst ingaat in het jaar waarin de belastingplichtige 65 jaar wordt.

Belang voor de praktijk

Een overbruggingslijfrente is een lijfrente waarbij de lijfrentetermijnen eerder ingaan dan het jaar waarin de betrokkene de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. De termijnen van een overbruggingslijfrente moeten eindigen uiterlijk in het jaar waarin de betrokkene 65 jaar wordt, dan wel de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt, dan wel een pensioenuitkering ontvangt. Met ingang van 1 januari 2006 is premieaftrek voor overbruggingslijfrenten afgeschaft. In [art. 10a.1. Wet IB 2001](#) is overgangsrecht opgenomen, dat geldt voor aanspraken die voortvloeien uit lijfrentepremies die vóór 2006 in aftrek zijn gebracht.

Dit overgangsrecht is niet van toepassing op een Pre-BHW lijfrente. Dat is ook niet nodig, omdat het oude regime voldoende flexibiliteit biedt. Zo kan een oud regime lijfrente gebruikt worden voor tijdelijke periodieke uitkeringen die al voor de AOW-gerechtigde leeftijd ingaan. Na omzetting van een Pre-BHW lijfrente in een bankspaarproduct vervalt het oude regime echter. En aangezien het overgangsrecht voor overbruggingslijfrenten niet van toepassing is op bancaire lijfrenten, vervalt strikt genomen de mogelijkheid om het kapitaal te gebruiken voor een tijdelijke periodieke uitkering die al voor de AOW-gerechtigde leeftijd ingaat. De Belastingdienst laat in dit [standpunt](#) en in [Vragen en antwoorden over lijfrenten \(belastingdienst.nl\)](#) zien dat het toch nog mogelijk is om het kapitaal te gebruiken voor een overbruggingslijfrente. Om een overbruggingslijfrente te laten ingaan moet het lijfrentekapitaal dan worden overgedragen aan een verzekeraar.

Is na 2005 premie of inleg betaald voor de aanspraak? Dan kan maximaal de waarde van de lijfrente per 31 december 2005 gebruikt worden voor een overbruggingslijfrente. Voor de tijdelijke oudedagslijfrente die ingaat in het jaar waarin de belastingplichtige 65 jaar wordt, is vergelijkbaar overgangsrecht opgenomen in [art. 10a.12 Wet IB 2001](#), waarbij de WEV per 31 december 2013 relevant kan zijn. Het lijfrentekapitaal hoeft hiervoor echter niet te worden overgedragen aan een verzekeraar. Lees hier meer over op [Oud regime of huidig regime: website NN](#).

Jurisprudentie

Kerstarrest leidt niet tot rechtsherstel voor de belastingjaren 2013-2016

Hof Arnhem-Leeuwarden heeft geoordeeld dat het Kerstarrest zich niet uitstrekt over de belastingjaren 2013-2016. De Hoge Raad verwerpt het cassatieberoep van de belanghebbende tegen deze uitspraak.

[Hoge Raad 27 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1481](#)

Een man meent dat de box 3-heffing voor de jaren 2013 tot en met 2016 in strijd is met [art. 1 EP EVRM](#). Hij wijst daarbij onder meer op het Kerstarrest ([Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963](#)). In dat arrest heeft de Hoge Raad geoordeeld dat de box 3-heffing, onder omstandigheden, op stelselniveau een schending van [art. 1 EP EVRM](#) vormt. De man erkent echter dat er voor hem geen sprake is van een individuele en buitensporige last. Hof Arnhem-Leeuwarden oordeelt dat voor rechtsherstel door de rechter in dat geval geen plaats is ([ECLI:NL:GHARL:2022:2513](#)). In cassatie probeert de man het nogmaals. Maar ook de Hoge Raad geeft niet thuis. Het cassatieberoep is ongegrond.

Belang voor de praktijk

Dit is er eentje van het kaliber 'niet geschoten is altijd mis'. Nu vaststaat dat de box 3-heffing voor de man helemaal geen individuele en buitensporige last oplevert, lijkt ons dit bij voorbaat een kansloze missie.

Het Kerstarrest ziet op de belastingjaren 2017 en 2018 en de voor die jaren geldende belastingmix. De Hoge Raad heeft zich niet uitgelaten over de daaraan voorafgaande jaren. Het hof oordeelt dat nergens uit blijkt dat dezelfde lijn ook voor eerdere jaren moet worden gevolgd. Nu de Hoge Raad het cassatieberoep zonder nadere motivering verwerpt, lijkt dit een juiste conclusie van het hof.

Ondanks Hillen-af trek toch belasting verschuldigd

Door de Hillen-af trek is het inkomen uit woning nihil. Toch is belasting verschuldigd omdat de hypotheekrente niet tegen het toptarief aftrekbaar is als gevolg van de tariefcorrectie. De Hoge Raad verklaart het cassatieberoep ongegrond en de correctie blijft in stand.

[Hoge Raad 10 november 2023, ECLI: NL:HR:2023:1554](#)

[Hof Den Haag 15 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:398](#)

[Rechtbank Den Haag 25 januari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:783](#)

Een man heeft in de jaren 2015 t/m 2019 een belastbaar inkomen uit werk en woning (box 1), daarbij is voor de eigen woning rekening gehouden met de volgende componenten:

- eigenwoningforfait
- hypotheekrenteaftrek
- aftrek in verband met geen of geringe eigenwoningschuld ('Hillen-aftrek')

De man betaalt aan de top van zijn inkomen het hoogste tarief inkomstenbelasting. De hypotheekrente komt hierop in mindering. Maar de hypotheekrente is in de betreffende jaren niet meer tegen het toptarief aftrekbaar. Er vindt vanaf 2014 namelijk een correctie plaats van de in aftrek gebrachte hypotheekrente. Daardoor zijn de aanslagen opgehoogd. De man is het daar niet mee eens. Hij stelt dat hij door de Hillen-aftrek geen aftrek van kosten voor de eigen woning geniet. Rechtbank Den Haag is het daar niet mee eens. In hoger beroep bevestigt Hof Den Haag het oordeel van de rechtbank. De correcties houden verband met de in aftrek gebrachte hypotheekrente en niet met de Hillen-aftrek. Nu de Hoge Raad het cassatieberoep ongegrond verklaart, blijft de correctie in stand. De aanhouder wint dus niet altijd.

Belang voor de praktijk

In 2014 is [art. 2.10 lid 2 Wet IB 2001](#) ingevoerd ([art. 2.10a lid 2 Wet IB 2001](#) voor belastingplichtigen geboren vóór 1946). Dit artikel regelt dat de belastingplichtige de aftrekbare kosten voor een eigen woning niet langer tegen het toptarief in aanmerking kan nemen, maar tegen een lager tarief, de zogeheten tariefcorrectie. Dit lagere aftrektarief ging vanaf 2014 in stappen omlaag. In 2023 is het percentage waartegen een belastingplichtige hypotheekrente kan aftrekken maximaal 36,93%.

De aftrekbepijking is vormgegeven als een correctie op de te betalen belasting. Eerst wordt de belasting berekend waarbij de hypotheekrenteaftrek tegen het tarief van 49,5% (tarief 2023) plaatsvindt. Vervolgens wordt het te betalen belastingbedrag verhoogd met 12,57% (percentage 2023) voor zover de kosten voor een eigen woning tegen het hoogste tarief zijn afgetrokken. Als een belastingplichtige de aftrek niet in de hoogste tariefschijf inkomstenbelasting geniet, vindt uiteraard geen correctie plaats. De meeste belastingplichtigen komen daardoor niet in aanraking met deze correctie.

Rente op familielening onzakelijk hoog

Rechtbank Zeeland-West Brabant oordeelt dat de rente van 7,3% op een familielening niet zakelijk is.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 12 oktober 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:7093](#)

Een echtpaar koopt in 2018 een woning voor € 415.000. De vader van de vrouw verstrekt het echtpaar daarvoor een lening van € 350.000. De lening is een annuïteitenlening en kwalificeert als eigenwoningschuld. De rente van 7,3% staat voor 5 jaar vast. Er is geen hypotheekrecht gevestigd op de woning. Op het leven van beide echtelieden is een levensverzekering afgesloten voor een bedrag van € 229.000, welke verzekering zou worden verpand aan de vader.

De inspecteur weigert de hypotheekrenteaftrek. Hij is van mening dat een rente van maximaal 2,75% aftrekbaar is en voert daarvoor aan dat geen sprake is van een hoog risicoprofiel en dat de rente vergeleken moet worden met bancaire rentetarieven voor hypothecaire leningen, vermeerderd met 0,6% nu het een particuliere lening betreft zonder hypothecaire zekerheid. De rente moet daarom gecorrigeerd worden tot 2,75%. Het echtpaar is van mening dat de rente van 7,3% wel degelijk zakelijk is te noemen en dus volledig in aftrek kan worden gebracht.

Volgens de rechtbank lukt het de man en vrouw niet om aan te tonen dat 7,3% zakelijk is. In het algemeen geldt dat een hogere rente gerechtvaardigd is als geen hypothecaire zekerheid is gesteld. De rechter vindt echter dat er feitelijk voldoende zekerheid was. De lening bedroeg ongeveer 85% van de aankoopprijs van de woning en op de woning was geen zekerheid voor derden gevestigd. Ook de hoogte van het inkomen en de vermogenspositie van het echtpaar maakte niet dat sprake was van een hoog of hoger risicoprofiel. De lening is binnen twee jaar overgesloten naar een bank, zodat de looptijd van korte duur is. Het echtpaar kan daarbij ook geen offertes overleggen, waaruit volgt dat een bank hen geen lening van € 350.000 wil verstrekken voor de woning. De inspecteur wordt door de rechtbank in het gelijk gesteld: de gecorrigeerde aanslag IB/PVV blijft in stand.

Belang voor de praktijk

In de Nieuwsbrief nr. 241 maakten wij melding van het beleid dat de Belastingdienst hanteert ten aanzien van de familiebank. Dit beleid is opgenomen in de [interne handreiking familieleningen](#). In de handreiking staat beschreven hoe de Belastingdienst het rentepercentage bij een familielening beoordeelt. Bij een familielening moet de rente een reële vergoeding zijn voor het ter beschikking stellen van de hoofdsom (de lening). Een reële rente is wat onder vergelijkbare omstandigheden met een onafhankelijke derde als rente wordt overeengekomen, zoals het gangbare rentepercentage voor een lening bij een bank. Is de rente op de familielening hoger dan de geldende marktrente? Dan spelen met name de volgende twee elementen een rol:

- de zekerheden die zijn gesteld
- het risicoprofiel van de geldnemer.

Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de formele zekerheden, maar ook naar de feitelijke (materiële) zekerheden. “Niet zakelijke” omstandigheden, zoals de persoonlijke band tussen geldnemer en geldgever, spelen geen rol. Voor het overige worden alle feiten en omstandigheden van de individuele situatie meegenomen in de beoordeling in hoeverre de overeengekomen rente een reële vergoeding is.

Onderscheid tussen afkoop ingegane en niet-ingegane lijfrenten in verdrag Nederland-België

Rechtbank Zeeland-West Brabant oordeelt dat de afkoopsom van een nog niet ingegane lijfrente niet meetelt voor de zogenaamde € 25.000 grens in het verdrag Nederland-België.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 23 oktober 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:7351](#)

Een man woont in België en ontvangt uit Nederland in 2018 een reguliere pensioenuitkering van € 23.817. Daarnaast ontvangt hij in dat jaar een bedrag in verband met afkoop van zijn niet-ingegane lijfrente van € 7.371. De man geeft in zijn Nederlandse aangifte inkomstenbelasting een box 1 inkomen op van € 7.371. Volgens de man telt de afkoopsom voor de lijfrente niet mee voor de bepaling van de zogenaamde € 25.000 grens omdat deze nog niet was ingegaan op het moment dat deze was afgekocht. Omdat zijn pensioeninkomen onder de € 25.000 blijft is de heffing hierover volgens de man toegewezen aan België. De inspecteur is het hier niet mee eens en stelt het in Nederland belaste inkomen vast op € 31.188. De rechtbank concludeert op basis van de interpretatie van de bepalingen van [art. 18 paragraaf 1, 2 en 3 Verdrag NL-B](#) dat het gelijk aan de man is. Omdat de lijfrente op het moment van afkoop nog niet was ingegaan telt deze niet mee voor de € 25.000 grens.

Belang voor de praktijk

Nederland heeft met België een belastingverdrag gesloten. Nederland mag, als bronland, op grond van [art. 18 van het belastingverdrag NL-B](#) heffen over Nederlands pensioen- en lijfrente-inkomen als aan drie voorwaarden is voldaan:

1. Nederland heeft de opbouw fiscaal gefaciliteerd;
2. België belast de pensioen- en lijfrente-inkomsten niet tegen het algemeen van toepassing zijnde progressieve tarief of deze inkomsten worden voor minder dan 90% in de belastingheffing betrokken; en
3. Het pensioen- en lijfrente-inkomen bedraagt in het betreffende kalenderjaar meer dan € 25.000.

De discussie in deze zaak gaat over de derde eis: de € 25.000-grens. Vallen hier ook afkoopsommen van niet-ingegane lijfrenten onder (stelling inspecteur) of blijven afkoopsommen van niet-ingegane lijfrenten buiten beschouwing (stelling man)? De rechtbank oordeelt in het voordeel van de man. Indien uitsluitend naar de tekst van [art. 18, paragraaf 2 Verdrag NL-B](#) wordt gekeken, dan zou de conclusie kunnen zijn dat dit ook niet-ingegane lijfrenten omvat. In paragraaf 3 wordt de heffing over afkoopsommen van niet-ingegaan pensioen echter expliciet toegewezen aan de bronstaat (Nederland). Dit wijst er op dat afkoopsommen van niet-ingegane lijfrenten niet onder de werking van de tweede paragraaf vallen. Bovendien zijn er aanwijzingen in de toelichting bij het Verdrag en de parlementaire geschiedenis te vinden die er op wijzen dat de tweede paragraaf slechts ziet op ingegane pensioenen en lijfrenten. Op basis hiervan concludeert de Rechtbank dat de afkoopsom van de nog niet ingegane lijfrente in dit geval niet meetelt voor de € 25.000 grens, zodat de heffing over de pensioeninkomsten is toegewezen aan België. Nederland mag alleen maar heffen over de afgekochte lijfrente.

Pensioenuitkering over meerdere jaren belast in jaar van uitkering

Een man heeft met terugwerkende kracht recht op invaliditeitspensioen over de jaren 2002 tot en met 2018. De uitbetaling vindt ineens plaats in 2018. Hof Den Bosch oordeelt dat de uitkering in dat jaar volledig is belast.

[Hof Den Bosch 26 juli 2023, ECLI:NL:GHSHE:2023:2477](#)

Een man heeft recht op invaliditeitspensioen. Het pensioenfonds stelt in 2018 vast dat de man dit recht al heeft sinds 2002. Het pensioenfonds keert in 2018 een bedrag van € 22.909 aan de man uit. Die uitbetaling ziet op alle termijnen over de periode 2002 tot en met 2018. De inspecteur belast dit volledige bedrag in 2018. Daar is de man het niet mee eens. Volgens de man moet de uitkering aan de afzonderlijke jaren worden toebedeeld.

Volgens Hof Den Bosch vormt de uitkering loon. Omdat dit loon in 2018 is ontvangen, is het ook in 2018 belastbaar. Er is geen eerder genietingsstijdstip. Immers, het pensioenfonds heeft het recht op het pensioen pas in 2018 erkend. De pensioenuitkering was daarom niet op een eerder tijdstip inbaar. Het gelijk is aan de inspecteur. Hij heeft de pensioenuitkering terecht volledig belast in 2018.

Belang voor de praktijk

Voor particulieren – dat wil zeggen: eenieder die geen ondernemer of resultaatgenieter is – geldt het zogenaamde ‘kasstelsel’. Dat houdt kort gezegd in dat de inkomsten belast zijn op het moment dat deze ontvangen zijn. Kort gezegd, want er zijn wel wat uitzonderingen. Zie daarvoor [art. 3.146 Wet IB 2001](#).

De uitbetaling in 2018 ziet op de jaren 2002 tot en met 2018. Dat wekt wel wat verbazing. Waarom heeft het zo lang geduurd voordat het pensioenfonds het recht op invaliditeitspensioen heeft toegekend? Helaas tasten we in het duister over de achtergrond van deze lange termijn.

Dat alle pensioentermijnen ineens worden uitbetaald heeft in het jaar van betaling een negatief effect op inkomensafhankelijke regelingen. Denk aan heffingskortingen en toeslagen. Deze worden hierdoor lager of vallen zelfs helemaal weg. Daar staat tegenover dat in de voorgaande jaren mogelijk een positief effect is uitgegaan van het niet ontvangen van invaliditeitspensioen voor inkomensafhankelijke regelingen. Deze zijn daardoor hoger geweest in vergelijking met de situatie dat wel regulier pensioen is genoten.

Voor de huurtoeslag geldt een uitzondering; een nabetaling telt niet mee bij de bepaling van het inkomen. Meer informatie hierover op de website van de Belastingdienst: [Een nabetaling, uitkering of afkoopsom die niet meetelt voor de huurtoeslag \(belastingdienst.nl\)](#)

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Gerda Lagarde - Ferd Beukers - Hans IJskes - Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fja@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2023 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden